

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Державне соціальне страхування»

Ступінь освіти	Бакалавр
Освітньо-професійні програми	Усі, окрім «Цивільна безпека»
Тривалість викладання	Осінній семестр
Заняття:	3 семестр або 5 семестр
Лекції	2 години на тиждень
Практичні	2 година на тиждень
Мова викладання	українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»: <https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=4194>

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти.

Онлайн-консультації: Microsoft Teams, електронна пошта.

Інформація про викладачів:

	Столбченко Олена володимирівна, кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри охорони праці та цивільної безпеки
	Сторінка кафедри ОПЦБ: https://aop.nmu.org.ua/ua/.v
	Персональна сторінка: https://aop.nmu.org.ua/ua/t/stolbchenko
	E-mail: Stolbchenko.o.v@nmu.one

1. Анотація до курсу

Курс «Державне соціальне страхування» спрямований на формування цілісного уявлення про систему соціального захисту населення в Україні, її правові та організаційні засади, основні види страхування та механізми їх реалізації. У процесі навчання студенти ознайомлюються з принципами функціонування державного соціального страхування, законодавчою базою та інституційними структурами, що забезпечують його дієвість. Особлива увага приділяється пенсійному, медичному страхуванню, страхуванню на випадок безробіття, нещасних випадків і професійних захворювань, а також аналізу міжнародних стандартів та можливостей їх адаптації до українських умов.

Курс поєднує теоретичні положення з практичними прикладами, що дозволяє студентам сформувати компетентності для професійної діяльності у сфері соціальної політики, державного управління та економіки праці, а також усвідомити роль соціального страхування у забезпеченні соціальної стабільності та сталого розвитку суспільства.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою **викладання дисципліни** «Державне соціальне страхування» полягає у набутті викладачем вищої освіти компетенцій, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності щодо загальнообов'язкового державного соціального страхування працівників.

Реалізація мети вимагає трансформації загальних результатів навчання в професійні та адекватний відбір змісту навчальної дисципліни за цим критерієм.

3. Завдання курсу:

- розкрити сутність, принципи та функції державного соціального страхування;
- ознайомити з нормативно-правовою базою та інституційними механізмами його реалізації;
- проаналізувати структуру та види соціального страхування (пенсійне, медичне, на випадок безробіття, від нещасних випадків та професійних захворювань);
- сформулювати розуміння фінансових механізмів та управління фондами соціального страхування;
- дослідити роль соціального страхування у забезпеченні соціальної стабільності та економічного розвитку;
- розвинути здатність застосовувати отримані знання для вирішення практичних завдань у сфері соціальної політики та державного управління.

4. Результати навчання:

Після успішного завершення курсу здобувачі будуть здатні:

1. Знати та розуміти:

- аналізувати законодавчі та нормативні документи у сфері соціального страхування;
- застосовувати отримані знання для вирішення практичних завдань у сфері соціальної політики та державного управління;
- оцінювати ефективність функціонування системи соціального страхування;
- розробляти пропозиції щодо вдосконалення механізмів соціального захисту;
- використовувати міжнародний досвід для підвищення якості соціального страхування в Україні.

2. Уміти:

- аналізувати законодавчі та нормативні акти у сфері соціального страхування;
- застосовувати отримані знання для вирішення практичних завдань у сфері соціальної політики та державного управління;
- оцінювати ефективність функціонування системи соціального страхування та робити висновки щодо її впливу на соціальну стабільність;
- розробляти пропозиції щодо вдосконалення механізмів соціального захисту населення;
- використовувати міжнародний досвід і адаптувати його до українських умов;
- працювати з інформаційними джерелами та статистичними даними для обґрунтування управлінських рішень у сфері соціального страхування.

3. Володіти навичками:

- роботи з нормативно-правовими актами та офіційними документами у сфері соціального страхування;

- аналізу та інтерпретації статистичних даних щодо функціонування системи соціального захисту;
- застосування методів оцінки ефективності соціальних програм і страхових механізмів;
- підготовки аналітичних матеріалів, висновків та пропозицій для органів державного управління чи роботодавців;
- використання міжнародного досвіду та адаптації його до українських умов;
- комунікації та аргументації професійної позиції у сфері соціальної політики та страхування.

4. Формувати компетентності:

- Правова компетентність – здатність орієнтуватися у законодавчій та нормативній базі соціального страхування, застосовувати її у професійній діяльності.
- Аналітична компетентність – уміння оцінювати ефективність системи соціального страхування, аналізувати статистичні дані та робити обґрунтовані висновки.
- Організаційно-управлінська компетентність – навички роботи з фондами соціального страхування, розробки пропозицій щодо вдосконалення механізмів соціального захисту.
- Комунікативна компетентність – здатність аргументовано представляти професійну позицію, вести діалог у сфері соціальної політики та взаємодіяти з різними інституціями.
- Міжнародна компетентність – уміння використовувати та адаптувати міжнародний досвід соціального страхування до українських умов.

Дисциплінарні результати навчання сформовано на основі ПРН освітньо-професійній програмі «Цивільна безпека» першого (освітньо-професійного) рівня вищої освіти (ПРН8, ПРН11, ПРН14, ПРН25).

5. Структура курсу

Види та тематика навчальних занять	Внесок в загальну оцінку, %
ЛЕКЦІЇ	60
1. Сутність, принципи та роль соціального страхування.	
Тема 2. Побудова системи соціального страхування від нещасного випадку на виробництві в Україні	
Тема 3 Страхування від нещасного випадку на виробництві: завдання, принципи та особливості.	
<i>Тестова робота за першу чверть теми 1 - 3</i>	30
Тема 4. Управління страхуванням від нещасних випадків.	
Тема 5. Доходи бюджету соціального страхування.	
<i>Тестова робота за другу чверть теми 4 - 5</i>	30
<i>Тестова робота за темами 1 - 12</i>	60
ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	40
Практична робота 1 Опрацювання закону України «Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування».	
<i>Звіт з роботи № 1 та захист практичної роботи.</i>	10
Практична робота 2	

Види та тематика навчальних занять	Внесок в загальну оцінку, %
Опрацювання закону України «Про охорону праці».	
<i>Звіт з роботи № 2 та захист практичної роботи.</i>	10
Практична робота 3 Розслідування та облік нещасних випадків не виробничого характеру.	
<i>Звіт з роботи № 3 та захист практичної роботи.</i>	10
Практична робота 4 Загальний аналіз системи соціального страхування в Україні.	
<i>Звіт з роботи № 4 та захист практичної роботи.</i>	10
Загальна кількість	100

6. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

Технічні засоби навчання: комп'ютерне та мультимедійне обладнання кафедри охорони праці та цивільної безпеки.

Програмне забезпечення: MS Office 365, у тому числі активований акаунт університетської пошти (student.i.p.@nmu.one), використання дистанційної платформи Moodle (<https://do.nmu.org.ua/>).

7. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Шкали оцінювання навчальних досягнень студентів

Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

Загальні критерії досягнення результатів навчання відповідають описам 6-го кваліфікаційного рівня НРК.

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати **підсумкову оцінку** з навчальної дисципліни на підставі **поточного оцінювання знань** за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та виконання і захисту практичних робіт складатиме не менше 60 балів. Нижча оцінка вважається академічною заборгованістю, що підлягає ліквідації відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу НТУ «ДП». Ліквідація академічною заборгованістю проводиться у вигляді комплексної контрольної роботи, яка включає тестові та практичні запитання.

Здобувачі вищої освіти можуть отримати підсумкову оцінку з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та виконання і захисту практичних робіт складатиме не менше 60 балів. Нижча оцінка вважається академічною заборгованістю, що підлягає ліквідації відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу НТУ «ДП».

Ліквідація академічної заборгованості проводиться у вигляді комплексної контрольної роботи, яка включає тестові та практичні запитання.

Теоретична частина оцінюється за результатами здачі тестової контрольної роботи. Загалом за роботу отримується максимум 60 балів, тобто 60% від оцінки за дисципліну.

Практичні роботи (4 роботи – у вигляді індивідуального завдання з кожної, розподіл % див. в таблиці розділу 4) виконуються у письмовому вигляді (звіт з кожної роботи оцінюється в межах балів, представлених в таблиці розділу 4, загалом практичні роботи враховуються як 40% (максимум 40 балів). Практичні роботи захищаються у вигляді опитування за звітом. У сумі за практичну частину курсу при поточному оцінюванні отримується максимум 40 балів.

Отримані бали за теоретичну частину та практичні роботи додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

Максимальне оцінювання поточного контролю в балах:
Максимальне оцінювання поточного контролю в балах:

Теоретична частина	Практична частина	Разом
60	40	100

6.3. Критерії оцінювання підсумкової роботи. У випадку якщо здобувач вищої освіти за поточною успішністю отримав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку проводиться підсумкове оцінювання.

Диференційований залік проводиться у вигляді комплексної контрольної роботи, яка включає запитання з теоретичної та практичної частини курсу. Білет складається з **35 тестових завдань** з чотирма варіантами відповідей, одна правильна відповідь оцінюється в 1 бал (**разом 35 балів**) та **3 завдань** з практичної частини, кожне з яких оцінюється максимум у 20 балів (**разом 60 балів**), причому:

- 20 балів – відповідність еталону;
- 15-19 балів – відповідність еталону з незначними помилками;
- 10-14 балів – часткова відповідність еталону, питання повністю не розкриті;
- 6-9 бали – невідповідність еталону, але відповідність темі запитання;
- 1-5 бал – фрагментарні результати у відповідності до теми запитання;
- 0 балів – відповідь не наведена або не відноситься до теми запитання.

Отримані бали за тестові завдання та завдання з практичної частини додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за підсумковою роботою здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються

в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується "Положенням про систему запобігання та виявлення плагиату у Національному технічному університеті "Дніпровська політехніка" (<https://cutt.ly/IBesJEc>).

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагиат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика. Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на корпоративну е-пошту НТУ «ДП» або в особистих повідомленнях чатів Microsoft Teams.

7.3. Політика щодо перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку.

Ліквідація академічної заборгованості з навчальної дисципліни відбувається відповідно до «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти»

https://old.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/Regulations_on_evaluation_of_educational_results.pdf

Повторне складання підсумкового контролю з дисципліни, коли студент отримав оцінку «незадовільно» (нижче 60-ти балів), допускається не більше двох разів. Спроби студента виправити оцінку й не допустити академічної заборгованості обмежуються терміном в один місяць після закінчення екзаменаційної сесії.

7.4 Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може опротестувати виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.5. Відвідування занять. З 24.02.2022 реалізація освітньої діяльності відбувається в умовах правового режиму воєнного стану. Наявна низка небезпек: повітряні тривоги, ризики припинення енергозабезпечення, мобільного та Інтернет-зв'язку. Згідно з наказами по університету у 2025-2026 навчальному році освітня діяльність здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти всіх форм навчання здійснюється з використанням дистанційних технологій через синхронні та асинхронні комунікації.

Відвідування онлайн лекцій та практичних занять реалізується через приєднання до «команди» Microsoft Teams. Під час повітряної тривоги заняття перериваються і продовжуються лише за умов перебування учасників освітнього процесу у захищених приміщеннях. Викладачем (за технічної та безпекової можливості) здійснюється запис заняття для підтримки асинхронного формату навчання.

У випадках відсутності енергозабезпечення, мобільного та Інтернет-зв'язку викладачем забезпечується асинхронний формат навчання та комунікація зі здобувачами за допомогою каналів зв'язку, що функціонують.

Про причини неможливості взяти участь в онлайн заняттях, ускладненні доступу до матеріалів на дистанційних платформах НТУ «ДП» тощо здобувач вищої освіти має повідомити викладача в особистих повідомленнях чатів Microsoft Teams, або листом на корпоративну е-пошту НТУ «ДП», або через старосту чи представника адміністрації Навчально-наукового інституту природокористування.

8. Рекомендовані джерела інформації

Основна

1. Баранник Л. Б. Соціальний захист громадян : навч. посіб. / Л. Б. Баранник, Т. В. Корягіна. – Дніпро : Ун-т мит. справи та фінансів, 2020. – 271 с.
2. Економіка праці [Електронний ресурс] : навч. посіб. / Г. В. Назарова, Х. Ф. Агавердієва, Н. В. Аграмакова [та ін.] ; за заг. ред. Г. В. Назарової; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. – Електрон. текстові дан. (33,1 МБ). – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 330 с. – Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/22471>.
3. Мокрицька Н. П. Право соціального забезпечення : навч. посіб. / Н. П. Мокрицька ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. – Львів : ЛьвДУВС, 2020. – 536 с.
4. Руженський М. М. Соціальний захист населення України : навч. посіб. / М. М. Руженський, М. М. Руженський. – Київ : ІПК ДСЗУ, 2022. – 546 с.
5. Методичні рекомендації до практичної роботи «Опрацювання закону України «Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування» для бакалаврів усіх спеціальностей/ В.І. Голінько, С.І. Чеберячко, І.А. Шайхлісламова Нац. техн. ун-т. «Дніпровська політехніка». – Д. : НТУ «ДП», 2023. – 17 с.
6. Методичні рекомендації до практичної роботи «опрацювання закону України «Про охорону праці» для бакалаврів усіх спеціальностей/ В.І. Голінько, С.І. Чеберячко, І.А. Шайхлісламова Нац. техн. ун-т. «Дніпровська політехніка». – Д. : НТУ «ДП», 2023. – 19 с.
7. Методичні рекомендації до практичної роботи «Розслідування та облік нещасних випадків невиробничого характеру» для бакалаврів усіх спеціальностей/І.А. Шайхлісламова, О.А. Муха Нац. техн. ун-т. «Дніпровська політехніка». – Д. : НТУ «ДП», 2023. – 19 с.

Додаткова

1. Мішина С. В. Американський досвід надання соціальних виплат / С. В. Мішина, О. Ю. Мішин // Економіка та держава. – 2021. – № 9. – С. 8086. – Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/29894>.
2. Мішина С. В. Досвід соціально-економічного розвитку Сінгапуру: особливості та можливості застосування в Україні / С. В. Мішина, О. Ю. Мішин // Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка". – 2024. – № 4. – Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/32422>.
3. Мішина С. В. Міжнародний досвід надання соціальних виплат / С. В. Мішина, О. Ю. Мішин // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». – 2021. – № 10 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/27006>
4. Мішина С. В. Німецький досвід надання соціальної допомоги / С. В. Мішина, О. Ю. Мішин // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». – 2021. – № 9 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/26910>
5. Надієнко О. І. Пенсійне забезпечення в Україні: організаційно-правові засади державного регулювання : монографія / О. І. Надієнко. – Запоріжжя : НУ "Запорізька політехніка", 2020. – 194 с.

6. Опалюк Т. Л. Основи професійної майстерності в соціальній сфері : навч.-метод. посіб. / Т. Л. Опалюк. – Кам'янець-Подільський : Ковальчук О. В., 2021. – 205 с. 11. Павліченко О. В. Соціальний захист жінок в Україні: теорія та практика : монографія / О. В. Павліченко. – Харків : Панов А. М., 2020. – 367 с.
7. Чуйко Н. О. Соціальні права внутрішньо переміщених осіб: особливості реалізації : практ. посіб. / Н. Чуйко, О. Ляшук ; упоряд. С Марущенко. – Харків : Право, 2020. – 97 с.
8. Шалієвська Л. І. Пенсійне забезпечення в системі економічної безпеки держави : монографія / Л. Шалієвська ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. – Львів : Растр- 7, 2020. – 194 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Державний служба статистики України. Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/> 15. Державний центр зайнятості. Аналітична та статистична інформація. Режим доступу: <https://www.dcz.gov.ua/analitics/68>.
2. Інститут демографії та соціальних досліджень Національної академії наук України. Режим доступу : <http://www.idss.org.ua/>.
3. Офіційний сайт Верховної Ради України. Законодавство. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/>.
4. <http://www.dsp.gov.ua> - Офіційний сайт Держпраці України.
5. <http://www.dsns.gov.ua> - Офіційний сайт Державної служби з надзвичайних ситуацій.
6. Офіційний вісник України. Офіційне видання – Київ.
7. Журнал «охорона праці», oxoropraci.kiev.ua/ua/
8. Журнал «промислова безпека», prombezpeka.com
9. Всеукраїнський портал з питань охорони праці.

Законодавчі та нормативно-правові акти

1. Конституція України.
2. Закон України «Про охорону праці».
3. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування».
4. Закон України "Про колективні договори і угоди"
5. Кодекс законів про працю України.
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення
7. НПАОП 0.00-4.03-04. Положення про Державний реєстр нормативно-правових актів з питань охорони праці
8. Показчик нормативно-правових актів з питань охорони праці, затверджений. [Електронний ресурс]. URL: Ndiop.kiev.ua/uploads/pokaz.pdf